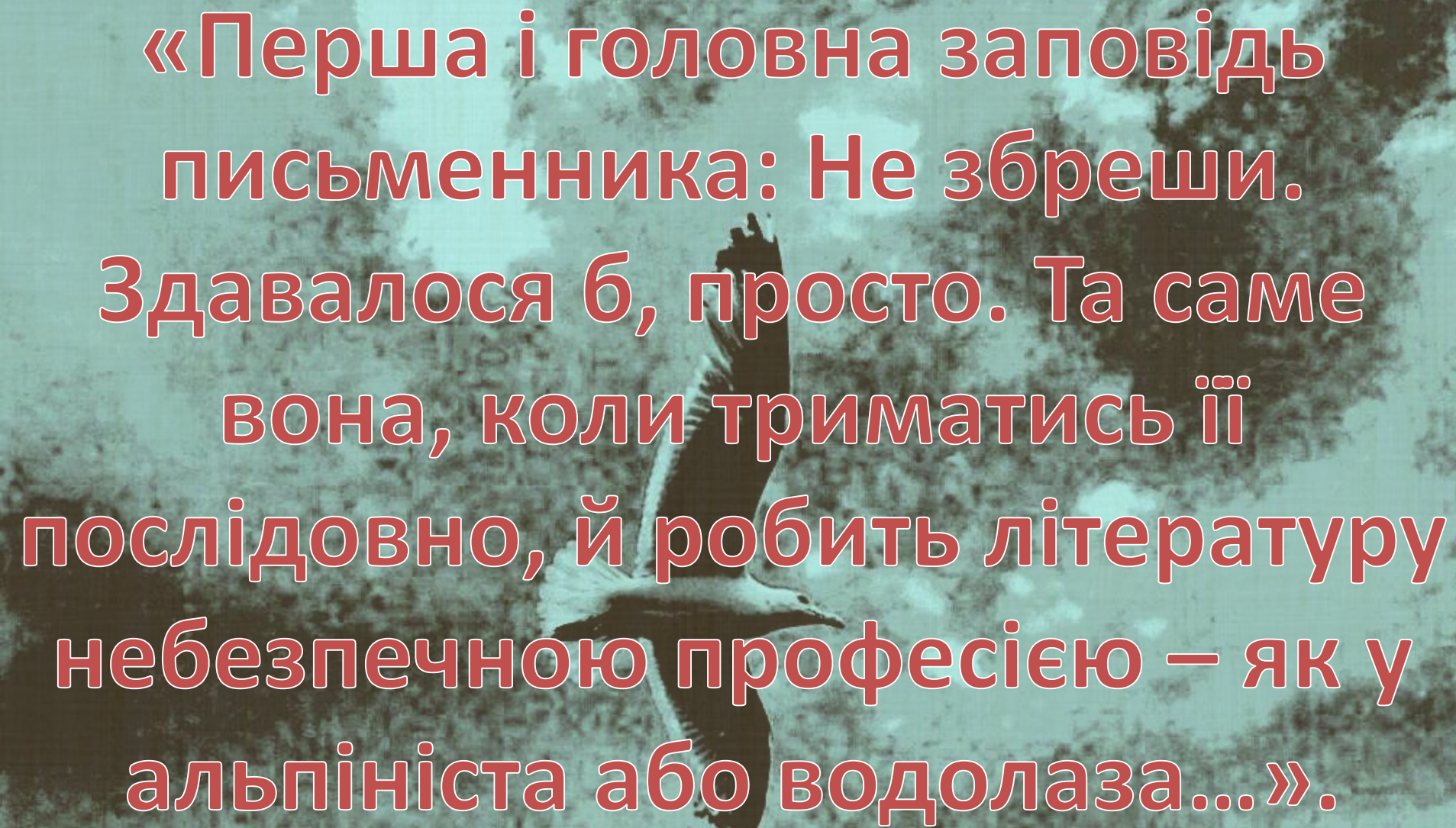
A person is sitting on a boat on a body of water, with a large title overlaid. The title is in a dark blue, bold, sans-serif font with a white outline. The background is a soft-focus image of a person on a boat, with a blue and white color palette.

Мисткині жіночої прози Оксана Забужко

*Треба чоловічої сили і мужності,
щоб писати «жіночі романи»*

Галина Тарасюк

A seagull is shown in flight, its wings spread wide, flying over a body of water. In the background, there is a coastline with trees and buildings. The entire image has a teal or cyan color cast.

«Перша і головна заповідь
письменника: Не збреши.
Здавалося б, просто. Та саме
вона, коли триматись її
послідовно, й робить літературу
небезпечною професією – як у
альпініста або водолаза...».

О. Забужко

Поетеса, письменниця, літературознавець, публіцист. Фаховий філософ і культуролог, Оксана Забужко пише есеї і працює у жанрі нон-фікшн.

Закінчила філософський факультет (1977-1982) та аспірантуру з естетики (1985) Київського університету імені Тараса Шевченка.

Захистила кандидатську дисертацію на тему «Естетична природа лірики як роду мистецтва» (1987). Викладала естетику й історію культури в Київській державній консерваторії ім. П. Чайковського (1986-1988), з 1989 р. – старший науковий співробітник Інституту філософії НАН України.

В 1987 році прийнята до Співки письменників СРСР.

1992 року викладала українську культуру в Університеті штату Пенсильванія як запрошений письменник. У 1994 отримала стипендію Фонду Фулбрайта і викладала українську літературу й культуру у Гарвардському та Піттсбурзькому університетах. У 2001 році викладала літературну майстерність у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Диригенте свічок, я відкину убік рукавички
(Чорна графіка тіней обійми на мент розімкне) –
Й заступлю за Ваш пулът диригентом
останньої свічки –
Аж до тої хвилини, покіль не підмінять мене.
(«Феєрія про диригента свічок», 1986).

ОКСАНА ЗАБУЖКО писательница, 47 лет

Ее стихи и прозу читают на 36 языках мира, а своей бестселлер «Польові дослідження з українського сексу» она написала «із желания дати пощечину равной литературе». Скандально известный кандидат философских наук, поэт и писательница Оксана Забужко ругает за феминизацию общества и сетует на пассивную позицию Украины в этом глобальном процессе. Сама Оксана, по словам ее издатели, видит свою задачу не в создании отдельных книг, а в исследовании и продвижении украинской культуры и истории во всем мире. Подтверждением этого является плод ее трехлетней работы, изданная в 2007 году книга «Notre Dame d'Ukraine. Українка в конфлікті міфологій», которой писательница завершила свое трилогию о судьбах украинской литературы – Тарасе Шевченко, Иване Франко и Лесе Украинке. Критики нарекли издание интеллектуальным детективом, хотя автор считает, что более точным является определение «путешествие людей по книгам».

КУЛЬТУРА

НАШИ ПЕСНИ, КНИГИ, ФИЛЬМЫ

ЗНАЮТ ЗА РУБЕЖОМ. А ВСЕ БЛАГОДАРЯ
ЭТИМ ТРЕМ ТАЛАНТЛИВЫМ ЖЕНЩИНАМ.

КИРА МУРАТОВА

кинорежиссер, 73 года

Прижизненный классик современного кинематографа Кира Георгиевна Муратова считается чуть ли не единственной женщиной среди режиссеров, завоевавших право снимать авторское кино. Каждая ее работа – абсолютная и шокирующая неожиданность, и в то же время проницательный взгляд сквозь призму человеческих слабостей. Коллеги восхищаются ею не только талантом, ведь, как и все Муратова репатрирует на лобную фальшь. Независимо от возраста и правящей власти, несмотря

на свой статус мэтра и количество экранов, подчитать которые уже трудно, она пребывает в состоянии редкой внутренней свободы. Ее герои – маленькие люди, которые живут маленькой, тихой, провинциальной жизнью со своими неградиозными обманками – помещицы в декорации Одессы, города Муратовой. Лишь в начале этого года режиссер впервые выехала работать в Киев: на железнодорожном вокзале она снимала свою новую картину по сценарию Владимира Зуйка – грустную расцвествшую сказку «Мелодия для шорманки» с Ренатой Литвиновой и Олегом Табаковым.

Дослідники аналізували прозу Забужко за допомогою постколоніальних теорій. У компаративістських студіях «Польові дослідження...» порівнюють із творами Джамайки Кінкейд, Ассії Джебар, Анджели Картер, Ніколь Броссар та ін. Письменниця також має надзвичайно виразний стиль, де «поетичний» та «інтелектуальний» голоси переплітаються і витворюють складну структуру. На думку деяких дослідників, у ньому присутнє жіноче письмо, *écriture féminine*, зокрема, письмо «з тіла» або «про тіло».

Здобутки

Поезія

Травневий іній (1985)

Диригент останньої свічки (1990)

Автостоп (1994)

Новий закон Архімеда (2000)

Друга спроба. Вибране (2005)

Вибрані вірші 1980—2013 (2013)

Філософські праці

Філософія української ідеї та європейський контекст:

Франківський період (1992)

Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу (1996)

Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій (2007)

Твори письменниці перекладені понад 20 мовами, окремими книжками виходили в Австрії, Болгарії, Італії, Ірані, Нідерландах, Німеччині, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, США, Угорщині, Франції, Хорватії, Чехії, Швеції. Книжка розмов із варшавською публіцисткою Ізою Хруслінською «Український палімпсест» початково вийшла польською мовою.

Проза

Польові дослідження з українського сексу (роман) (1996)

Казка про калинову сопілку (повість) (2000)

Сестро, сестро (оповідання та повісті) (2003)

Книга Буття, глава четверта (повісті) (2008)

Музей Покинутих Секретів (роман) (2009)

Тут могла б бути ваша реклама (оповідання) (2014)

Есеїстика, публіцистика, мемуари

Дві культури (1990)

Хроніки від Фортінбраса (1999)

Репортаж із 2000-го року (2001)

Let my people go: 15 текстів про українську революцію (2005)

Вибране листування на тлі доби. 1992-2002 (з Юрієм Шевельовим) (2011)

З мапи книг і людей (2012)

Український палімпсест: Оксана Забужко у розмові з Ізою Хруслінською (2014)

І знов я влізаю в танк.... Вибрані тексти 2012-2016: статті, есе, інтерв'ю, спогади (2016)

Проекти

Літопис самовидців: Дев'ять місяців українського спротиву (2014)

Переклади

Світлана Алексієвич. Чорнобиль: хроніка майбутнього

Олександр Сизоненко звинувачував
Забужко в службі американському
імперіалізму.

Незмінно відмовляється від співпраці
з будь-якими політичними партіями.

Напередодні Помаранчевого Майдану
опублікувала у WSJ статтю Українська
Солідарність, у якій передбачила масові
протести у Києві, після чого в ЗМІ її стали
називати «Помаранчевою Кассандрою».

Про О. Забужко

За словами О. Забужко у її філософську
публіцистику «багато сил було вгачено».

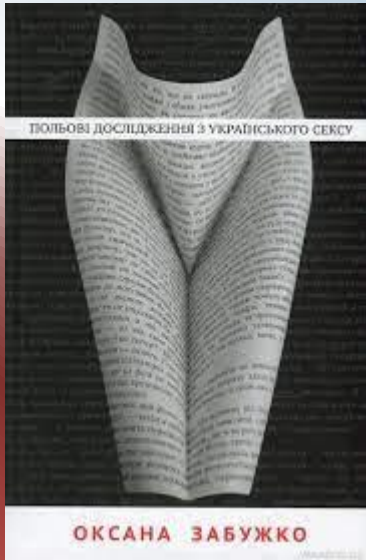

«Якщо я завдячую Радянській владі чимось
добрим, то це тим, що вона вчасно поклала
край моїй "літературній кар'єрі" – на цілий
брежнєвський період, – інакше я вельми
швидко навчилась би, як приподоблятися
дядям і тьотям з редакцій, і, либонь, так і не
докопалась би до власного голосу, як воно
зазвичай і відбувається з літературними
"вундеркіндами" ...» [О. Забужко
«Автобіографія» (1997)].

Нагороди та відзнаки

- 1997 – Літературна премія Global Commitment Foundation (США) – за вірші з книжки «A Kingdom Of Fallen Statues»
- 1997 – Премія Фундації Ковалевих (США) – за повісті «Інопланетянка» та «Я, Мілена»
- 2002 – Літературний грант Фонду Мак-Артура (США)
- 2003 – Нагорода Фонду Больяско (Італія) в номінації "література".
- 2004 – Стипендія ім. Мілени Єсенської в галузі журналістики, присуджується Європейським Фондом Культури та Інститутом Гуманітарного Знання у Відні (Австрія).
- 2005 – Переможець конкурсу бібліотек Міністерства культури і туризму України – книжка «Сестро, сестро»
- 2008 – Перша премія з літератури Союзу Українок Америки – за «Notre Dame d'Ukraine»
- 2008 – Премія Міжнародної Фундації Омеляна й Тетяни Антоновичів (США) – за «Notre Dame d'Ukraine»
- 2008 – Гран-прі Всеукраїнського рейтингу «Книжка року-2008» – за «Notre Dame d'Ukraine»
- 2009 – Орден Княгині Ольги III ступеня за вагомий особистий внесок у справу консолідації українського суспільства, розбудову демократичної, соціальної і правової держави та з нагоди Дня Соборності України
- 2010 – I місце у Всеукраїнському рейтингу «Книжка року-2010» в номінації «Красне письменство» – за «Музей покинутих секретів»
- Трикратний лауреат премії журналу «Кореспондент» «Краща українська книга року» – за «Let My People Go» (2005), «Notre Dame d'Ukraine» (2008) та «Музей покинутих секретів» (2010)
- 2012 – Відзнака «Золотий письменник України»
- 2013 – Літературна премія Центральної та Східної Європи «Ангелус» (Польща) – за «Музей покинутих секретів»
- 2015 – Лауреат Всеукраїнської премії «Жінка III тисячоліття» в номінації «Рейтинг»
- 2018 – Відзнака Блаженного Священномученика Омеляна Ковча
- 2019 – Національна премія України імені Тараса Шевченка
- 2020 – Премія Women in Arts

Забужко О. Польові дослідження з українського сексу [Текст] : роман / О. Забужко. – Київ : Факт, 2004. – 176 с.

Забужко О. Польові дослідження з українського сексу [Текст] : роман / О. Забужко. – 11-е вид. – Київ : Спадщина, 2011. – 208 с.

За соціологічним опитуванням агенції «Еліт-профі» 2006 року цей роман був визнаний «книжкою, що найбільше вплинула на українське суспільство за 15 років незалежності».

«Польові дослідження...» порівнюють із творами Джамайки Кінкейд, Ассії Джебар, Анджели Картер, Ніколь Броссар та ін.

Нині це найширше перекладений у світі твір нової української прози (15 мовами), включений до багатьох обов'язкових списків та рейтингів сучасної східноєвропейської класики.

Оксана Забужко

УКРАЇНКА В КОНФЛІКТІ МІФОЛОГІЙ

Забужко О. Notre Dame d'Ukraine : Українка в конфлікті міфологій [Текст] : художня літ-ра / О. Забужко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Комора, 2014. – 646 с.

Забужко О. Notre Dame d'Ukraine : Українка в конфлікті міфологій [Текст] : художня літ-ра / О. Забужко. – 3-є вид., випр. та доп. – Київ : Факт, 2007. – 640 с. – (Висока полиця).

У цьому безпрецедентному для України інтелектуальному бестселері, по-перше, українська культурна історія осмислена через Лесю Українку, жіночу постать, як «Іншого», з постколоніальної точки зору. По-друге, Забужко пише про роль і свідомість української шляхти, яку, якщо скористатися образами самої Лесі Українки, можна назвати «великопанською» (на противагу «глибокохамській» радянській) спільнотою.

Ця спільнота в різні часи включала братчиків Кирило-Мефодіївського братства, членів Громади, зокрема Олену Пчілку – «матір українського націоналізму», мецената Євгена Чикаленка, саму Лесю Українку та багато інших, нині забутих або недооцінених, визначних постатей. Оксана Забужко доводить, що чимало етичних та естетичних «кодів», вироблених шляхтою, стали неприступними сучасному читачеві. По-третє, Оксана Забужко вважає лицарський («еретичний», гностичний) дискурс у Лесі Українки знаковим і таким, що вписує Україну у систему європейських міфологій.

Забужко О. Тут могла б бути ваша реклама [Текст]
: збірка / О. Забужко. – Харків : Клуб сімейного
дозвілля, 2015. – 320 с.

«Ну, "здоровий і щасливий" – це ти, золотце, конешно, загнула через верх, бо силоміць нікого щасливим учинити й Бог не потрапить, так що в остаточній редакції твою одчайдушну телеграму мусили були прийняти без цих двох слів, – якби Бог слухав дурного погонича... (А цікаво, як воно все там у них відбувається – чи якийсь янгол-секретар одбирає земні послання при апараті, виймаючи з потоку щирі, тяжкі й гарячі, й незворушно спускаючи в чорну діру невагомї маси пустих слів? – так і з віршами буває: одразу збриджується, щойно починає валити пуста порода, – і кидаєш, недописавши.)».

До книжки увійшло 9 оповідань, написаних за тридцять і три роки!

За словами самої Оксани Забужко, оповідання «Сестро, сестро» планувалось спершу як роман. Воно є різноплановим. Відчуваються в ньому і нотки автобіографічності (відомо, що сім'я авторки була переслідувана радянською владою). Є сенс його прочитати: це набагато цікавіше розповіді про твір.

Завершується книга оповіданням «Тут могла б бути ваша реклама». Уявіть лишень, який глибокий зміст може мати історія про рукавички! Та це вже переконаєтесь самі.

Забужко О. Книга Буття. Глава четверта [Текст] : повість / О. Забужко. – Київ : Факт, 2008. – 164 с. – (Поза фокусом).

"Докомп'ютерна" антиутопія, яка через двадцять років публікується без жодних редакційних змін, – то ще один поданий знак через "міжпоколіннєвий кордон", що насправді ніякого кордону не існує – дорога вільна... Звісно, для тих, хто взагалі шукає дороги.

Оксана Забужко

«Такої Цивілізації, як описана тут, я не хочу. І не моя інша, що вона розвивається за підозріло подібним до накиданого тут сценарієм...» – зазначає Оксана Забужко.

У книзі представлено дві повісті Оксани Забужко: більш відома «Інонланетянка» і майже не відома широкому загалу «Книга Буття. Глава четверта» (в книзі друкується вперше). Ці тексти засвідчують: майстерність притаманна будь-якому періоду творчості Оксани Забужко, а прозріння – позачасові й не мають терміну давності.

Забужко О. Після третього дзвінка вхід до зали забороняється. Оповідання та повісті [Текст] : худ.-літ. вид. / О. Забужко. – Київ : Комора, 2017. – 416 с.

«Діалог між поколіннями», – так коротко описала свою нову книгу «Після третього дзвінка вхід до зали забороняється» Оксана Забужко.

Це досить складна дискусія для обговорення, яка завжди буде актуальною. У книзі висвітлюються тема великого кохання, зради, неприємних спогадів. Історія у книзі зображена очима мами, яка переживає досить дивні події у своєму житті. Основним способом відтворення історії, на думку Оксани Забужко, є хронологічний період подій.

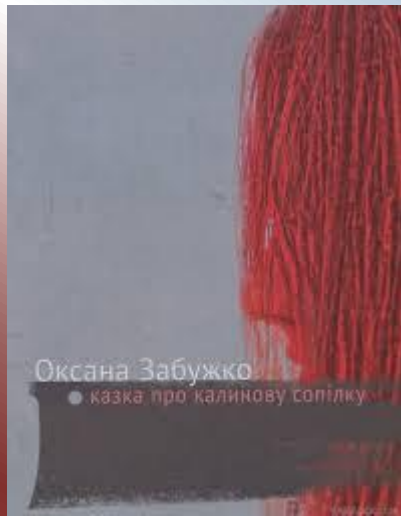
Стосунки матері і дочки завжди цікавили людей. Оксана Забужко розглянула усі точки перетину, де можливий відкритий діалог між поколіннями. «Ми живемо у світі, де ніхто нікого не розуміє», – стверджує авторка.

Забужко О. Хроніки від Фортінбраса [Текст] :
вибрана есеїстика / О. Забужко. – 4-те вид. –
Київ : Факт, 2009. – 352 с. – (Висока полиця).

Інтелектуальна книга, яка дається нелегко. Але вона того варта. Дуже зацікавлюють проблеми творчості, мови, влади.

Книжку відомої письменниці склали вибрані есе, виступи й доповіді, присвячені різним аспектам глобальної культурної кризи сьогодення. У центрі авторської уваги – культура українського суспільства "на переломі": посттоталітарного, посткомуністичного, постколоніального і, за словами Оксани Забужко, "посттрагічного", тобто такого, що втратило здатність переживати дійсність як трагедію. Поєднання глибини інтелектуального аналізу з яскраво особистісним, подеколи мемуарним способом викладу робить цю книгу цікавою не лише для фахових гуманітаріїв – як культурологічну розвідку, а й для ширшої читацької публіки – як своєрідний, письменницький і людський, документ нашої доби.

Забужко О. Казка про калинову сопілку [Текст] : повість / О. Забужко. – Київ : Комора, 2013. – 104 с.

Твір більш ніж змістовний та колоритний: в ньому є щось таке, що має свою магію, – в сторінках, описах, картинах. Маю на увазі здатність заповнити собою (історією, в даному випадку) твою свідомість. Щось на кшталт "мозкового дублікату"!

Фантастичний твір про реальне життя. Хтива дівчина, яку не поважають хлопці і відчувають собаки. Вона може показати, де схована вода, та частіше знаходить мерців. Вона – дитина самого диявола. Єдине місце, де можна було вилікувати скалічену бажанням душу – монастир, та вона відмовилась від порятунку. І чиста, красива душею і тілом сестра. Чому все їй? Чому її люблять? Чому ця сестра, молодша, виходить заміж, а з неї самої сміються? Єдиний вихід – вбити цю сестру, згубити рідну кров і таку чужу незрозумілу душу. Чи буде покарання? Чи можна навчитись вилітати в комір?

Забужко О. Оксана Забужко читає свої вірші [Електронний ресурс] : худ.-літ. видання / О. Забужко. – Київ : Факт, 2010.

Вибрані вірші зі збірки «Друга спроба» начитані самою авторкою. Ті, хто чув читання поезії Оксаною Забужко наживо, знають: це магічне дійство. Вона блискуче подає вірші: повністю віддається читанню, робить це майстерно й проникливо. Вишуканий звуковий супровід від Миколи Петровського, Валерія Антонюка поглиблює настрій, але залишається лише тлом. Запис – студійний, але він на 100 відсотків передає неповторну атмосферу під час зустрічей із поеткою. Відчуття граничної щирості, відкритості й легкості поєднується із найглибшим розумінням суті поезії – тої, у яку поринаєш з головою. Краще за автора ніхто не зможе прочитати його вірші. Поезії О. Забужко легше зрозуміти, коли слухати їх в її виконанні.

Тепер прихильники творчості Оксани Забужко можуть залишитись із нею наодинці, не чекаючи на зустріч, які бувають не так часто, як хотілося б. А для тих, хто ще не знайомий з її поезією, це буде чудовий подарунок. Крім диску, до комплекту входить буклет з текстами, що увійшли до запису.

Забужко О. "І знов я влізаю в танк..." [Текст] :
вибрані тексти 2012-2016 : Статті, есе, інтерв'ю,
спогади / О. Забужко. – Київ : Комора, 2016. – 416 с.

Книга «І знов я влізаю в танк...» Оксани Забужко – це збірка публіцистики, читати яку варто зі стікерами, олівцем і блокнотом під рукою, адже вам неодмінно захочеться зробити кілька десятків закладок для подальшого опрацювання.

«І знов я влізаю в танк...» написана дуже насичено, густо, вичерпно. Червоною ниткою тут проходить тема війни та пошуків Україною свого місця у світі, адже писались есеї та статті, що увійшли до цієї книги, вже у 2013-2016 роках. У своїй звичній критичній манері Забужко пише про Європу, яка вперто не бажає бачити війну в Україні, про Майдан і Кремль, Донецьк і Київ, Польщу та Білорусь. І ти розумієш, що в більшості випадків ця авторська ідкість виправдана, адже інакшим тоном про це не розкажеш!

Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст [Текст] : франківський період / О. Забужко. – Київ : Основи, 1993. – 126 с.

Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст [Текст] : франківський період / О. Забужко. – 2-ге вид. – Київ : Факт, 2009. – 156 с. – (Висока полиця).

Це перша праця, в якій філософія національної ідеї розглядається як самостійна інтелектуальна течія, що сягає далеко за межі політології – до питань про сутність і сенс національного буття. На широкому історико-культурному матеріалі автор досліджує місце цієї течії в європейській – і, спеціально, в українській – свідомості новітнього часу (XIX – поч. XX ст.). Окремий розділ присвячено національно-екзистенційним пошукам І. Франка, в чийй особі сконцентровано духовний досвід переломного для долі національної культури покоління української інтелігенції.

Забужко О. Вірші [Текст] : 1980-2013 / О. Забужко. –
Київ : Комора, 2013. – 304 с.

Цей том вибраних віршів видатної української поетеси містить найкраще з її доробку за 1980-2013 рр. Крім текстів, що публікувалися в збірках «Травневий іній» (1985), «Диригент останньої свічки» (1990), «Автостоп» (1994), «Новий закон Архімеда» (2000) та «Друга спроба» (2009), до видання увійшли вибрані поетичні переклади різних років (з Р.-М. Рільке, Сільвії Плат, Ч. Мілоша, Й. Бродського та ін.), а також нові вірші, які друкуються вперше.

Забужко О. Вибране листування на тлі доби : 1992-2002 [Текст] : з доданими творами, коментарями, причинками до біографії та іншими документами / О. Забужко, Ю. Шевельов. – Київ : Факт, 2011. – 504 с. – (Висока полиця).

За словами авторки книжки, Юрій Шевельов заслуговує в Україні і на більшу увагу, і на більшу повагу. Дотепер на батьківщині відомого славіста і професора виходило кілька книжок, до того ж досить невеликим тиражем – не більше 1 тис. екземплярів.

«Для мене ця книжка є не лише моральним, але й культурним обов'язком. У цьому виданні – двоголосся. Це – лист на лист. Це – 57 листів: 28 – моїх і 27 – його. Це – те, що сам Юрій Володимирович називав епістолярним романом. Це – зрештою історія дванадцяти років знайомства, дванадцяти років взаємин, дванадцяти років культурного діалогу. Утім, мені видається, що першими читачами цієї книжки мали б бути ті, хто все ж таки знає, хто такий Юрій Шевельов, з філологічною підготовкою. Хто отримає задоволення від мовної гри, від тих алюзій, від тих сюжетів, які обговорюються», – вважає Оксана Забужко.

Резюме

О. Забужко своєю творчістю зайвий раз підтвердила тяглість традиції жіночої мудрості на наших теренах, зокрема свого роду. В «Автобіографії» Оксана Стефанівна писала, що серед жіночої частини її славних предків «всі були якісь відьмуваті ... також вирізняються дуже цікаві, сильні й владні жіночі характери». Тому не дивно, що сама мисткиня нерідко «відає» про те, про що інші ще не здогадуються чи й уявити не можуть.

Її варто з насолодою слухати, читати й перечитувати заново її твори, які з роками набувають особливої актуальності, уважно, по зернині, розкладаючи на молекулярно-атомні смисли, життєво необхідно досліджувати її точні й мудрі послання українцям та світовій спільноті.

Приємного прочитання!

Безперечно, розповідь про книги Оксани Забужко спровокувала у вас **нестримне бажання терміново перечитати** їх всі.

ЩО РОБИТИ?

Книги Оксани Забужко можна купити, ... або **отримати на абонементі** наукової та художньої літератури наукової бібліотеки Маріупольського державного університету **безкоштовно**.

Чекаємо на вас за адресою:
м. Маріуполь, пр. Будівельників, 129

Отримати книги авторки можна за адресою, вказаною на слайді.

Автор-укл. – Л. В. Давидова, провідний бібліотекар абонементу наукової та художньої літератури наукової бібліотеки Маріупольського державного університету